

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет сценічного мистецтва
Кафедра режисури

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ МИСТЕЦЬКО-ВИДОВИЩНИХ ФОРМ»

Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність - 026 «Сценічне мистецтво»
Освітньо-професійна програма
«Режисура шоу та артпроектів»
Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Харків, 2024

Силабус склав:

викладач кафедри режисури ХДАК - Алла ГІХОНК

Мова навчання – українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 2 від 28 серпня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Зміни до силабусу затверджено на засіданні кафедри режисури

Протокол № 6 від 13 листопада 2024 р.

Завідувачка кафедри режисури Ольга ЛАЧКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету сценічного мистецтва
ХДАК

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

Зміни до силабусу затверджено на засіданні ради факультету сценічного
мистецтва ХДАК

Протокол № 4 від 28 листопада 2024 року

Голова ради факультету СМ Роман НАБОКОВ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва дисципліни	Інноваційні технічні засоби мистецько-видовищних форм
Викладач	 <p>Гіхонк Алла Юріївна Авторський профіль: https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/sm/r/gihonk.html</p>
Контактні дані викладача (роб. тел., емейл)	<p>Гіхонк А.Ю. allagikhonk@gmail.com alla_hikhonk@xdak.ukr.education +38 050 14 299 45</p>
Інформація про консультації / Дні занять	<p>Графік консультацій є гнучким, за попередньою домовленістю зі здобувачем / Дні занять згідно з розкладом https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/rozklad/rozklad.html</p>
Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити: Перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше: «Основи режисури та майстерності актора», «Режисерська діяльність у сучасному театральному мистецтві», «Сценарна майстерність», «Режисура шоу та артпроектів».</p> <p>Постреквізити: Знання теоретичних та практичних засад з «Інноваційних технічних засобів мистецько-видовищних форм» можуть бути використані у розробці режисерського артпроекту та при створенні творчого проекту.</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальний курс «Інноваційні технічні засоби мистецько-видовищних форм» є курсом, що продовжує підготовку для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма «Режисура шоу та артпроектів». Зміст курсу доповнює основні теоретико-методологічні та практичні засади широкої сфери режисерської діяльності у сценічному мистецтві, висвітлює та надає знання щодо розв'язання питань науково обґрунтованого вибору технічних засобів, їх ефективного впровадження в режисерську практику та органічного синтезу, з врахуванням конкретних умов роботи над масовим театралізованим заходом.

3. МЕТА КУРСУ

Мета курсу – надати здобувачам освіти спеціальності «Сценічне мистецтво», освітньо – професійної програми «Режисура шоу та артпроектів», ступеня «Бакалавр» знання щодо розв'язання питань обґрунтованого вибору технічних засобів, їх ефективного впровадження в режисерську практику з врахуванням конкретних умов роботи над артпроектом, заходом, видовищем.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виразних засобів при створенні та

виробництві сценічного твору.

СК08. Здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту.

СК11. Здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.

СК18. Здатність здійснювати професійну режисерську та організаційну діяльність при постановці сценічних творів: артпроектів, вистав, театралізованих видовищ, свят, шоупрограм та інших форм сценічного мистецтва.

5. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН05. Застосовувати сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення до розв'язання відповідних задач професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва.

ПРН10. Обирати оптимальні художньо-виразні та технічні засоби у відтворенні креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту). Використовувати фахові знання щодо здійснення самостійних режисерських постановок (концертів, свят, шоупрограм, артпроектів тощо) під час професійної діяльності.

ПРН21. Презентувати результати професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	обов'язкова освітня компонента	
Формат курсу	денна/заочна форма навчання, 5 семестр	
Обсяг курсу	кількість кредитів -3	
	ДФН	ЗФН
	загальна кількість годин	
	90 год.	
	аудиторних	
	30 год.	10 год.
	лекційних	
	4 год.	4 год.
	практичних	
	26 год.	6 год.
	самостійна робота	
60 год.	80 год.	
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	Комп'ютер ASUS AT1 9100 1 шт.; Комбопідсилювач Behringer 1 шт.; Колонки 2 шт. Акустична колонка DX-2222, 2 шт.; Підсилювач Omnitronic p-250 1 шт.; Мікшер активний з підсилювачем 1 шт.; Пульт мікшерний 1 шт.; Колонки 2 шт., Пульт мікшерний 1 шт.; Активні колонки 2 шт., Синтезатор "Alesis" 1 шт.; Підсилювач Powerodi 1 шт.; Кабель 10 м. 1 шт.; Синтезатор "Yamaha" 1 шт.; Підсилювач 1 шт.; Колонки 2 шт.; Стьйки мікрофонні 2 шт.; Пульт мікшерний 1 шт.; Колонки 2 шт.; Микрофони 4 шт.; Стьйки икрофонні 4 шт.; Активний мікшерний пульт DSP900 1 шт. Микроф. радіосистема AKG WMS40, 2 шт; Монітор ASUS 19, 1 шт.; Стьйки мікрофонні 2 шт.; Електропіаніно 2 шт Classroom, Meet у корпоративному освітньому сервісі Google Workspace for Education у разі	

	навчального процесу онлайн.
Форми, види навчальних занять та методи навчання	<p>Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи</p> <p>Види: лекції / практичні заняття</p> <p>Методи навчання: Практичний метод; проблемний (проблемно-пошуковий) метод; вербальний метод; наочний метод; інтерактивні методи (майстер-класи, метод проєктів).</p>
Поточний контроль	<p>Поточний контроль: опитування (усне та письмове); виконання завдань практичної роботи: опанування інноваційними технічними засобами звукозапису і звуковідтворення/3D-мапінгу та візуалізації/генераторами сценічних ефектів/сценічно-модульними конструкціями; виконання завдань самостійної роботи: відпрацювання навичок роботи з програмним забезпеченням інноваційних технічних засобів.</p>
Підсумковий контроль	Екзамен - 5 семестр
Політика курсу*	<p>Умовами опанування навчальної дисципліни «Інноваційні технічні засоби мистецько-видовищних форм» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • систематичне виконання усіх поставлених завдань; • дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf); • дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html); • запобігання / протидія булінгу (цькуванню) – («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pb22.pdf • невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvks2.pdf) • визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrm_23.pdf

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усь ого	у тому числі				усього		у тому числі					
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
5 семестр													
Розділ 1. <i>Характеристика використання інноваційних технічних засобів в режисурі мистецько-видовищних форм</i>													
Тема 1 Вступ. Предмет “Інноваційні технічні засоби мистецько-видовищних форм”	8	2	1	-	-	5	2		-	-	-		
Тема 2 Загальні поняття та класифікація технічних засобів.	9	1	4	-	-	4	1		1	-	-		
Тема 3. Поняття про носії інформації в новітніх сценічних технологіях.	8	-	2	-	-	6		-	1	-	-		
Разом за розділом 1	25	3	7	-	-	15			2	-	-		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 2. <i>Сучасне звукотехнічне забезпечення мистецько-видовищних форм</i>													
Тема 4. Сучасна апаратура звукозапису та звуковідтворення.	9	-	2	-	-	7			1	-	-		
Тема 5. Фонограми та їх сценарно – режисерські функції в постановці заходів, видовищ, артпроектів.	11	-	4	-	-	7		-	0,5	-	-		
Тема 6. Звукові ефекти та їх виразні можливості в заходах.	8	-	2	-	-	6			0,5	-	-		
Разом за розділом 2	28	-	8	-	-	20			2	-	-		
Розділ 3. <i>Новітні технології сценічних ефектів.</i>													
Тема 7. 3D маппінг та візуалізація у заходах, видовищах, артпроектах.	11	-	4	-	-	6	20	-	0,5	-	-	14	
Тема 8. Використання інтернет-технологій та телебачення у заходах, видовищах, артпроектах.	8	-	2	-	-	6	20	-	0,5	-	-	16	
Тема 9. Генератори сценічних ефектів у заходах, видовищах,	9	-	3	-	-	6	20	-	0,5	-	-	18	

артпроектах.													
Тема 10. Сценічно – модульні конструкції та сценографія, устаткування та обладнання заходу, видовища, артпроекту.	9	1	2	-	-	6	16	1	0,5	-	-	14	
Разом за розділом 3	37	1	11	-	-	24	76	1	2	-	-	62	
Усього годин	90	4	26	-	-	60	150	4	6	-	-	80	

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Усне/письмове опитування - 4 бали

Робота на практичних заняттях - максимально 36 балів;

Самостійна робота - максимально 20 балів (за 10 тем);

Підсумковий контроль (екзамен) максимально 40 балів.

Всього 100 балів

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

Поточна успішність										Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
8	7	5	5	6	5	6	5	6	7	40	100

Шкала оцінювання національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ / ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

за даним курсом не передбачено

9. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА	Хід виконання роботи (питання /завдання, які будуть розглянуті на занятті)	Рекомендова на література	Кількіст ь балів, які може отримат и здобувач
Тема 1 Вступ. Предмет “Інноваційні технічні засоби мистецько-видовищних форм”	Опрацювання нормативної та законодавчої бази Охорона праці при проведенні мистецько-видовищних заходів, шоу, артпроектів. Роль техніки сцени у здійсненні постановок творчих заходів. Основи техніки безпеки роботи на сцені. Основні історичні етапи розвитку сцени.	13,15,18, 19, 21	4
Тема 2 Загальні поняття та класифікація технічних засобів.	Техніка та технологія сценічного простору. Типи сцени. Освітлювальне та проєкційне обладнання сцени, його застосування. Світлові ефекти та імітація в художньому оформленні заходів.	23	4
Тема 3. Поняття про носії інформації в новітніх сценічних технологіях.	Наочне ознайомлення з видами та типами носіїв інформації та передачі інформації.	1,6,10	3
Тема 4. Сучасна апаратура звукозапису та звуковідтворення.	Майстер-клас зі звуковідтворення і звукозапису. Різновиди мікшерних пультів. Різновиди мікрофонів.	9	3
Тема 5. Фонограми та їх сценарно – режисерські функції в постановці заходів, видовищ, артпроектів.	Підбір та розробка музично-шумової партитури	14, 15, 16	4
Тема 6. Звукові ефекти та їх виразні можливості в заходах.	Використання комп'ютерної техніки в сучасних студіях звукозапису	6	3
Тема 7. 3D маппінг та візуалізація у заходах, видовищах, артпроектах.	Майстер-клас зі створення та підбору візуального контенту для заходу. Розробка партитури та сценарію проєкційного шоу.	10	4
Тема 8. Використання інтернет-технологій та телебачення у заходах, видовищах, артпроектах.	Майстер-клас “пряма трансляція” Бездротова передача сигналу. Протоколи передачі сигналу	1, 3, 6, 15	3
Тема 9. Генератори сценічних ефектів у заходах, видовищах, артпроектах.	Робота з генераторами сценічних ефектів, можливості художнього використання	6,15, 21	4

Тема 10. Сценічно – модульні конструкції та сценографія, устаткування та обладнання заходу, видовища, артпроекту.	Робота над створенням 3d моделі сценічного простору. Знайомство з програмою Light Converse	6	4
Разом			36

10. ТЕМИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Хід виконання роботи (питання /завдання, які будуть розглянуті на занятті)	Кількість б алів, які може отримати здобувач
1.	Опрацювання нормативної та законодавчої бази Охорона праці при проведенні культурно-масових заходів, охорона праці для працівників театрів і концертних залів. Роль техніки сцени у здійсненні постановок творчих заходів. Основи техніки безпеки роботи на сцені. Основні історичні етапи розвитку сцени	2
2.	Техніка та технологія сценічного простору. Типи сцени. Освітлювальне та проєкційне обладнання сцени, його застосування. Світлові ефекти та імітація в художньому оформленні заходів. Створення технічного райдеру	2
3.	Наочне ознайомлення з видами та типами носіїв інформації та передачі інформації	2
4.	Майстер-клас зі звуковідтворення і звукозапису. Різновиди мікшерних пультів. Різновиди мікрофонів.	2
5.	Підбір та розробка музично-шумової партитури	2
6.	Використання комп'ютерної техніки в сучасних студіях звукозапису. Програмне забезпечення.	2
7.	Майстер-клас зі створення та підбору візуального контенту для заходу. Розробка партитури та сценарію проєкційного шоу.	2
8.	Майстер-клас “пряма трансляція” Бездротова передача сигналу. Протоколи передачі сигналу. Програмне забезпечення.	2
9.	Робота з генераторами сценічних ефектів, можливості художнього використання	2
10.	Робота над створенням 3d моделі сценічного простору. Знайомство з програмою Light Converse	2
Разом		20

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ТЕСТУВАННЯ

1. Історія та етапи розвитку технічних засобів, що застосовуються у заходах, видовищах, артпроектах.
2. Фонограми та їх сценарно-режисерські функції в постановці заходів, видовищ, артпроектів.
3. Місце, правила, норми безпеки при розташуванні сучасної сценічної апаратури під час проведення заходів, видовищ, артпроектів.
4. Поняття про звук. Сучасна апаратура звукозапису та звуковідтворення.
5. Механічне устаткування сцени - коробки. Основні частини сценічної коробки. Особливості та правила безпеки.
6. Відеоконтент його розробка, використання та функції в постановці заходів, видовищ, артпроектів.
7. Генератори сценічних спецефектів. Особливості використання, управління та техніки безпеки при роботі з генераторами.
8. Створення 3D візуалізації сценічного простору при розробці художнього та технічного оформлення майданчиків, на яких проводяться заходи, видовища, артпроекти.
9. Світлотехніка, як наука і галузь практичного художнього використання світла у режисерсько-постановочній практиці.
10. Сучасні сценічно-модульні конструкції та сценографія, устаткування та обладнання сценічного простору заходу, видовища, артпроекту.
11. Пульти регулювання світлом, звуком та відео, що використовуються під час проведення заходів, видовищ, артпроектів. Протоколи передачі даних.
12. Техніка безпеки при проведенні заходів, видовищ, артпроектів.
13. Піротехнічні засоби в заходах, видовищах, артпроектах.
14. Музично-шумове рішення, джерела театральних шумів та їх особливості.
15. Створення музично-шумової партитури.
16. Особливості регулювання рівнів окремих сигналів звуку. Фонограми та їх функції.
17. Умови виготовлення, оренди, налаштування і зберігання сценічних технічних засобів.
18. Особливості розробки технічної партитури, що використовуються при проведенні сучасних заходів, видовищ, артпроектів.
19. Архітектура, різновиди та технічні особливості сучасної сцени. Використання технічних засобів для втілення режисерського задуму постановки театралізованого видовища (надати перелік та приклади застосування технічних засобів).
20. Відеопроєкція та 3D проєкція, їх використання в концертних програмах, вуличних театралізованих заходів.
21. Головні напрямки та специфіка роботи режисера у процесі співпраці з відповідальними за технічні засоби службами (під час створення видовища, артпроекту, естрадної вистави, драматичного фрагмента, масового заходу).
22. Поняття про носії інформації в новітніх сценічних технологіях.
23. Звукотехнічне забезпечення заходів, видовищ, артпроектів.
24. Використання відеозображення і 3D технологій у масових заходах та видовищах.

25. Світові досягнення в галузі сценографії та технічного забезпечення постановок масових заходів, шоу та видовищ.
26. Радіо, телебачення, Інтернет та засоби їх застосування в масових театралізованих заходах, видовищах, артпроектах.
27. Сучасні театральні, відео, світлові та звукові ефекти.
28. Технічний райдер для відповідальних служб та технічні засоби, що забезпечують підготовку заходу.
29. Різновиди, типи та особливості відео відтворювальної апаратури під час проведення заходів, видовищ, артпроектів.
30. Особливості створення, управління, регулювання LED декорацій.

** Крім виконання тесту, який оцінює теоретичні навчальні здобутки передбачено захист реферату на обрану здобувачем тему, зазначену планом відповідної ОК.*

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова

1. Dr. James L. Moody, Ed.D. With contributing writer Paul Dexter Concert Lighting Techniques, Art and Business - THIRD EDITION Focal Press is an imprint of Elsevier, 2010
2. GrandMA2 User Manual Version 3.9 - MA Lighting Technology GmbH - Dachdeckerstr. 16 - 97297 Waldbüttelbrunn — Germany, 2021
3. Paul W. Richards The Unofficial Guide to NDI - NDI® is a registered trademark of Vizrt Group. All rights reserved, 2021
4. ProLight Black Book Technical Matters edition – Prolight BV, 2020
5. STAGE LIGHTING DESIGN: AN INTRODUCTION — copyright by ETC, 2021
6. Steve Dixon Digital Performance - The MIT Press, 2007
7. Steven Louis Shelley A Practical Guide to Stage Lighting, 2nd Edition. - Focal press, 2009.
9. John Huntington Control Systems for Live Entertainment Third Edition - Focal Press is an imprint of Elsevier, 2007
10. R. Craig Wolf, Dick Block Scene Design and Stage Lighting Tenth Edition - Wadsworth, Cengage Learning, 2014
11. Richard Cadena - Automated Lighting. The art and science of moving light in theatre, live performance and entertainment. 2nd edition - Focal Press is an imprint of Elsevier, 2010
12. Афанасьєва К. О. Захист інтелектуальної власності в шоубізнесі / К. О. Афанасьєва. – Київ : ВАІТЕ, 2009.
13. Верхова А. Естрада як особлива форма шоу-мистецтва. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. 2016. № 2. С. 212-218.
14. Горбов А. Постановка видовищно-театралізованих заходів / А. Горбов; упоряд. О. Колонькова. – К. : Шкільний світ, 2010.
15. Данчук Л. І. Азбука режисури шоу- програм / Л. І. Данчук. – Житомир : Полісся, 2008.
17. Житницький А. З. Драматургія масових театралізованих заходів / А. З. Житницький. – Харків : Тимченко А. М., 2005.
18. Кужельний О. П. Основи режисури театралізованих видовищ і свят / О. П. Кужельний; Нац. акад. кер. кадрів культури і мистец. – Київ : НАКККіМ, 2012.
19. Мельник М. М. Сучасний стан і тенденції розвитку театралізованого тематичного концерту / М. М. Мельник // Мистецтвознавчі записки. – 2012. – Вип. 21.

20. Москаленко К. В. Продюсерський договір в сфері музичного шоу-бізнесу: цивільно-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Москаленко Катерина Вікторівна ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014.
21. Наказ Верховної Ради № 210 від 25.01.2010 Про затвердження Правил охорони праці для працівників театрів і концертних залів

Додаткова

- 1 Державні будівельні норми України Будинки і споруди культурно-видовищні та дозвіллеві заклади дбн В.2.2-16:201X
- 2 Мащенко І. Енциклопедія електронних мас-медіа: словник-госарій термінів і виразів. Київ : КиМУ, 2007
- 3 Чемеровський Ф.А. Технологія підготовки, організації та проведення масових свят: Методичний посібник / Ф. А. Чемеровський. — Х., 2009. — 99 с.
- 4 Набоков Р. Г. Режисерські технології постановки масового свята: історія та сучасність / Р. Г. Набоков // Міжн. Вісн.: Культурологія. Філологія. Музикознавство. / М-во культури Укр., Нац. Акад. Кер. Кадрів культури і мистецтв [Одес. Нац. Музич. Акад. Ім. А. В. Нежданової]. — КИЇВ. : Міленіум 2014. — Вип. II (I). — С. 80–85.

Інтернет-ресурси

1. Особливості, класифікація та функції театральної музики. URL: <https://studfile.net/preview/5298597/page:3/>
2. Е.Е. Соколова. Мюзикл як музичний жанр. URL: <https://gushins.ru/uk/shining-eyes/kratkoe-soobshchenie-ob-istorii-zhanra-myuzikldoklad-myuzikl-kak-muzykalnyi-zhanr.html>
3. Peugeot Motion & Emotion 4D Video-Mapping Projection in Brazil. URL: <https://youtu.be/cPgL5RhPvFE>
4. SAMSUNG GALAXY S3 - 4D Video Mapping (2012). URL: <https://youtu.be/iq-FXpJlrTo>
5. Luminous Room Illuminating Light. URL: <https://vimeo.com/48600709>
6. Офіційний сайт Lord of the Dance [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.lordofthedance.com>